

В СТУДИОТО ЗА ЗВУКОЗАПИС 10 години съвременна технология на звукозапис

Изминаха 10 години от откриването на реконструираното Студио за звукозапис на Съюза на слепите в България. С неограничената помощ на Италианския съюз на слепите се извърши преустройство и внедряване на нова съвременна технология на цифров звукозапис, довело до значително подобряване на качеството на записите и създадо възможност за много по-лесен достъп на хората с увредено зрение до българската и световна литературна съкровищница. Създадена бе и се разви система както за индивидуален избор на книги, така и на абонаментен принцип.

За последните десет години са записани 1251 нови заглавия на 605 CD с обща продължителност 14 130 часа. Възстановените заглавия за същия период са 1403, запаметени на 695 CD с продължителност 16 760 часа, с което общият обем на записите достигна 30 890 часа. Продължена е традицията за записване на говорещи списания, като техният брой и обем е значително увеличен - произведени са 84 CD с над 1700 часа в тираж над 12 000 броя. Тиражът на създадените в студиото записи за изтеклия период надвишава 100 000 броя CD.

Постигнатото за изминалите години ни дава основание да очакваме и в бъдеще дейността на студиото да се развива успешно за благо на нашите читатели.

Предлагаме на Вашето внимание каталозите с възстановените и новозаписаните заглавия през 2013 г.

Стоян ВАСЕВ

Списък на записаните нови заглавия през 2013 г.

Диск, Автор, Заглавие, Часа

- N537F □ Панкол, Катрин, Бавният валс на костенурките, 25
- N538F □ Панкол, Катрин, Катеричките от Централ парк са тъжни в понеделник - начало, 25
- N539F □ Панкол, Катрин, Катеричките от Централ парк са тъжни в понеделник - край, 7
- N539F □ Хейг, Брайън, Врагове по неволя, 19
- N540F □ Стийл, Даниел, Честит рожден ден, 12
- N540F □ Коубън, Харлън, Изгубена завинаги, 11
- N541F □ Еспиноса, Алберт, Кажу "Ела" и ще оставя всичко, но само ми кажете "Ела", 4
- N541F □ Кормуел, Патриша, Военна морга, 17
- N542F □ Нанев, Иван, Огнища от жива жарава, 4
- N542F □ Мийчам, Лийла, Пепел от рози, 21
- N543F □ Балдачи, Дейвид, Невинните, 15
- N543F □ Форсайт, Фредерик, Отмъстителят, 11

N544F□Макнот, Джудит, Рай, 27
N545F□Винченци, Пени, Решението - начало, 25
N546F□Винченци, Пени, Решението - край, 8
N546F□Дивър, Джефри, Престъпления с неочакван край - том II, 16
N547F□Дивър, Джефри, Сенчеста зона - начало, 6
N547F□Ролинс, Джеймс, Кръвна линия, 19
N548F□Дивър, Джефри, Сенчеста зона - край, 11
N548F□Райли, Матю, Шестте свещени камъка, 15
N549F□Уотсън, Стивън, Преди да заспя, 15
N549F□Гришъм, Джон, Звездният отбор - начало, 8
N550F□Йовева, Таня, Европа за хората - достойният труд на достойните хора, 3
N550F□Гришъм, Джон, Звездният отбор - начало, 6
N550F□Бери, Стив, Загадката Колумб, 15
N551F□Хелсинк, Ян ван, Не пипай тази книга, 12
N551F□Мариани, Скот, Свещеният меч, 13
N552F□Вишне夫斯基, Януш, Самота в мрежата, 14
N552F□Стийл, Даниел, Чарлс стрийт 44, 11
N553F□Зарев, Владимир, Законът, 29
N554F□Балдачи, Дейвид, Ден "Нула", 13
N554F□Гришъм, Джон, Рекетъорът, 12
N555F□Ралчевски, Мартин, 30 паунда, 11
N555F□Алкот, Кейт, Шивачката, 10
N555F□Ралчевски, Мартин, 30 паунда, 12
N556F□Колектив, Биология за 8 клас, 10
N556F□Колектив, Биология за 9 клас, 12
N556F□Колектив, Биология за 10 клас, 8
N557F□Глатауер, Даниел, Вечно твой, 7
N557F□Делински, Барбара, Бягството, 15
N558F□Мустян, Марк, Жандармът, 10
N558F□Хейг, Брайън, Игри за милиарди, 14
N559F□Димитрова, Кристин, Тайният път на мастилото, 8
N559F□Балдачи, Дейвид, Първото семейство, 15
N560F□Френч, Тана, Нещо чака сред дърветата, 23
N561F□Филипова, Людмила, Антихтонът на Данте, 21
N561F□Терзийски, Калин, Имен ден за добрия човек, 3
N562F□Шопова, Изабела, На запад от рая, 21
N563F□Цуцуи, Ясотак, Семейни сцени, 6
N563F□Чайлд, Лий, Издирваният, 17
N564F□Куин, Сузана, Стъклени гейши, 13
N564F□Паркър, Робърт, Телохраниелят, 7
N565F□Плейн, Белма, Вечно млада - начало, 24
N566F□Плейн, Белма, Вечно млада - край, 7
N566F□Дъглас, Джеймс, Жестокият пръстен, 16
N567F□Макдермит, Вал, Струна в кръвта, 20
N568F□Делински, Барбара, Имението, 19
N569F□Къминг, Чарлз, Чужда територия, 12
N569F□Шопова, Изабела, На изток - в рая, 12
N570F□Перес-Реверте, Артуро, Флорентинският майстор, 15
N570F□Господинов, Георги, Физика на тъгата, 9
N571F□Грегъри, Филипа, Повелителка на реките, 21
N572F□Мандел, Хилъри, Вълци, 28
N573F□Плъм, Ейми, Ревенант: Обречени на безсмъртие, 11
N573F□Хосейни, Халед, А планините ехтяха, 13

N574F□Йорданова, Камелия, Норбу Тензинг или 108 пътя към просветлението, 6
N574F□Макнот, Джудит, Уитни моя любов, 20
N575F□Паркър, Уна-Мери, Богатства, 19
N575F□Карафезов, Спас, Светлината на книгите, 3
N575F□Ненков, Стефан, Спомени и статии, 1
N576F□Макдермът, Анди, Свещената крипта, 21
N577F□Браун, Дан, Ад, 20
N577F□Шертенлайб, Хансйорг, Дъждовният оркестър - начало, 5
N578F□Стюарт, Едуард, Балерини, 21
N578F□Шертенлайб, Хансйорг, Дъждовният оркестър - край, 3
N579F□Стийл, Даниел, Скъпоценности – кн. 1, 11
N579F□Стийл, Даниел, Скъпоценности – кн. 2, 10
N580F□Гилбърт, Елизабет, Яж, моли се и обичай, 18
N580F□Торсунов, Олег, Законите на щастливия живот, 8
N581F□Гилбърт, Елизабет, Кажете ДА!, 13
N581F□Гортнър, Кристофър, Тайната на Тюдорите, 12
N582F□Ролинс, Джеймз, Последната тайна на Земята - начало, 10
N582F□Тахов, Росен, Книга на гениите, 15
N583F□Руслунд и Хелстрьом, 3 секунди, 17
N583F□Ролинс, Джеймз, Последната тайна на Земята - край, 7
N584F□Балдачи, Дейвид, Забравените, 14
N584F□Шелдън, Сидни; Багшоу, Тили, Ангел на мрака, 12
N585F□Стийл, Даниел, Приятели завинаги, 11
N585F□Стедман, М. Л., Светлина между два океана, 12
N586F□Памук, Орхан, Музей на невинността, 24
N587F□Мермерски, Христо; Мермерски Йонко, Здравословни храни и здравословно хранене А – Н, 18
N588F□Мермерски, Христо; Мермерски Йонко, Здравословни храни и здравословно хранене М – Я, 18
N589F□Грегъри, Филипа, Вярната принцеса, 20
N590F□Грегъри, Филипа, Любовникът на девичата, 20
N591F□Гришъм, Джон, Изнудването, 12
N591F□Форсайт, Фредерик, Набелязаните, 11
N592F□Сафон, Карлос Руис, Сянката на вятъра, 20
N593F□Олтън, Стив, Пророчеството на майките, 18
N593F□Терзийски, Калин, Любовта на 35-годишната жена, 4
N594F□Паласио, Ар Джей, Чудо, 9
N594F□Бери, Стив, Измамата на краля, 14
N595F□Хмелевска, Йоана, Мъжо, мъртъв си, 13
N595F□Шинов, Чавдар, Изгубени в МОЛа, 11
N596F□Удиуиз, Катлийн, Сълзи от злато, 11
N596F□Хемингс, Кауи Харт, Потомците, 9
N597F□Лансет, Бари, Антикварят от японския квартал, 16
N597F□Сафон, Карлос Руис, Затворникът на рая, 9
N598F□Мортенсън, Грег, Училища от камък, 12
N598F□Лов, Оура, Пчелата, 11
N599F□Плейн, Белва, Кръстопътища, 11
N599F□Айзъкс, Сюзън, Изборът на Глория, 12

Списък на възстановените заглавия през 2013 г.

Диск, Автор, Заглавие, Часа

- V609F□ Райнов, Богомил, Магичен фенер, 24
V610F□ Носов, Николай, Незнайко на Луната, 16
V610F□ Носов, Николай, Приключенията на Незнайко, 5
V610F□ Леман, Розамунд, Приключение в Тирол, 5
V611F□ Хей, Луис, Излекувай живота си, 8
V611F□ Хей, Луис, Силата е в теб, 9
V611F□ Вежинов, Павел, Човекът в сянката, 7
V612F□ Хайсмит, Патриша, Непозната във влака, Дълбока вода. Крясъкът на кукумявката – начало, 25
V613F□ Хайсмит, Патриша, Непозната във влака. Дълбока вода. Крясъкът на кукумявката – край, 8
V613F□ Стратиев, Станислав, Подробности от пейзажа, 11
V613F□ Хайсмит, Патриша, Моля не стреляйте по дърветата, 4
V614F□ Сабатини, Рафаел, Капитан Блъд, 15
V614F□ Сабатини, Рафаел, Дневникът на капитан Блъд, 8
V615F□ Райнов, Богомил, Пътища за никъде, 4
V615F□ Райнов, Богомил, Само за мъже, 15
V615F□ Константинов, Евгени, Сватбите на Йоан Асен, 8
V616F□ Дели, Марион, Между две души, 5
V616F□ Анж, Сент, Черната Амазонка, 10
V616F□ Блейк, Майкъл, Танцуващият с вълци, 9
V617F□ Рендал, Рут, Господарят на пустошта, 9
V617F□ Льоблан, Морис, Графиня Дьо Калиостро, Арсен Льопен, 6
V617F□ Райнов, Богомил, Голямата скука, 10
V618F□ Валентин, Антонина, Леонардо да Винчи, 18
V618F□ Идриз, Юсуф, Грях, 5
V619F□ Ерио, Едуард, Мадам Рекамие и нейните приятели, 17
V619F□ Гарднър, Ърл Стенли, Наклонената свещ, 7
V620F□ Колет, Къщата на Клодил, 20
V620F□ Стаматов, Георги, Малкият Содом, 2
V621F□ Казандзакис, Никос, В дворците на Кносос, 15
V621F□ Богданов, Иван, Хан Аспарух, 10
V622F□ Грийн, Греъм, Наемен убиец, Третият, 11
V622F□ Хълбърт, Франк, Дюн - част I, 12
V623F□ Хълбърт, Франк, Дюн - част II и III, 20
V623F□ Пасков, Виктор, Ций Кук, 4
V624F□ Бунич, Игор, Пирът на хищниците, 16
V624F□ Мутафчиева, Вера, Белият свят, 8
V625F□ Колектив, Антология на световната любовна лирика, 7
V625F□ Колектив, Антология на българската поезия - том III, 17
V626F□ Хамет, Дашиъл, Прокълната кръв - романи и разкази, 28
V627F□ Роа, Жул, Абдул Хамид, 9
V627F□ Калчев, Камен, Смелият капитан, 9
V627F□ Дели, Марион, Сама в живота, 5
V628F□ Степанов, Александър, Порт Артур - том I, 30
V629F□ Степанов, Александър, Порт Артур - том II, 27
V630F□ Карпентиер, Алехо, Пролетно тайнство, 28
V631F□ Зола, Емил, Жерминал, 22

V631F□Сименон, Жорж, Негърският квартал, 5
V632F□Зола, Емил, Земя, 21
V632F□Чадуик, Ли, Фаровете, 5
V633F□Уолъс, Едгар, Дюселдорфският убиец, 5
V633F□Даниелсон, Бенгт, Рароя, щастливият остров, 10
V633F□Уолъс, Едгар, Синовеите на смъртта, 5
V634F□Флайшър, Лионор, Кралят на рибарите, 7
V634F□Японски новели, Танцърката от Индзу, 12
V634F□Удхауз, Пелъм, Замъкът Бландингс и други истории, 9
V635F□Баум, Вики, Танците на Ина Рафай, 13
V635F□Бонта, Ванда, Една лятна нощ, 8
V635F□Уедсли, Оливия, Ти си любовта, 6
V636F□Шуре, Едуард, Велики посветени - част II, 10
V636F□Шуре, Едуард, Велики посветени - част I, 6
V636F□Шуре, Едуард, Велики посветени - част III, 7
V637F□Бейл, Огюст, Ришельо, 12
V637F□Станцова, Ана, Дворцови и дипломатически спомени, 12
V638F□Ардаматски, Василий, Ленинградска зима, 12
V638F□Хертинг, Петер, Катерина, 12
V639F□Мушанов, Никола, Спомени - дневник, 3
V639F□Голдман, Уилям, Златният храм, 11
V639F□Кристи, Агата, Пътник за Фракфурт, 9
V640F□Крижановска, В., Когато любовта заговори, 13
V640F□Хичкок, Алфред, Алфред Хичкок представя - Мистерии, 12
V641F□Синклер, Ъптон, Цар Въглен, 16
V641F□Кларк, Артър, Една одисея в космоса през 2001 година, 10
V642F□Рабле, Франсоа, Гаргантюа и Пантагрюел - том I, 19
V642F□Хаям, Омар, Поетична класика, 1
V642F□Дикинсън, Емили, Поетична класика, 1
V643F□Верн, Жул, Михаил Строгов, 12
V643F□Рабле, Франсоа, Гаргантюа и Пантагрюел - том II, 12
V643F□Вийон, Франсоа, Поетична класика, 1
V644F□Валзер, Мартин, Къщата с лебеда, 10
V644F□Лудвиг, Емил, Цезар и Клеопатра, 14
V645F□Зола, Емил, Радостта да се живее, 16
V645F□Мерел, Конкордия, Фарът се запалва, 10
V646F□Мале-Жорис, Франсоаз, Дици - Царят, 20
V646F□Майн Рид, Томас, Белият кон, 5
V647F□Муравиев, Константин, Събития и хора, 23
V648F□Михайлова, Лиляна, Корабът, 8
V648F□Майн Рид, Томас, Пръстът на съдбата, 10
V648F□Константинов, Евгени, Случки край Маториевите гори, 7
V649F□Гронович, Антони, Грета Гарбо - Романът на един живот, 15
V649F□Коралов, Емил, Ненови слънца, 9
V650F□Герасимов, Йосиф, Лошо време, Бягство, 16
V650F□Вьози, Макс дьо, Съпруг по поръчка, 8
V651F□Дилов, Любен, Пътят на Икар, 16
V651F□Родари, Джани, Приказки, 6
V651F□Цондергелд, Райн, Ален Делон - живот и филми, 5
V652F□Райнов, Богомил, Този странен занаят, 7
V652F□Усман, Сембен, Синът на Сенегал, 7
V652F□Синклер, Ъптон, Пророкът на Ню Йорк, 7
V653F□Гуляшки, Андрей, Приключенията на Авакум Захов, 25

V654F□Лану, Арман, Мопасан, 21
V654F□Чирпанлиев, Стефан, Медвенският размирник, 3
V655F□Синклер, Ъптон, Гномобил, 5
V655F□Колектив, Антология "Български поети за деца - втората половина на XX век", 4
V655F□Уайлд, Оскар, Гранатовият дом, 6
V655F□Колектив, Антология "Български белетристи за деца - втората половина на XX век", 11
V656F□Гор, Генадий, Улица "Университетска", 18
V656F□Кристи, Агата, Азбучните убийства, 8
V657F□Стендал, Росини, 17
V657F□Уолъс, Едгар, Тайната на ключа, 6
V658F□Стефанова, Лиляна, Една есен в Америка, 14
V658F□Димов, Димитър, Събрани съчинения - том 1 Поручик Бенц, 8
V659F□Тубелевич, Йоланта Митология на Япония, 8
V659F□Голев, Владимир, Капан за наивници, 7
V659F□Бжежински, Збигнев, Извън контрол, 9
V660F□Галдос, Бенито Перес, Фортуната и Хасинта - начало, 25
V661F□Галдос, Бенито Перес, Фортуната и Хасинта - край, 19
V661F□Бредбъри, Рей, Дървото на вси светии, 3
V662F□Ман, Томас, Йосиф и неговите братя - Младият Йосиф, 30
V663F□Ман, Томас, Йосиф и неговите братя - Йосиф в Египет, 27
V664F□Ман, Томас, Йосиф и неговите братя - Йосиф Хранителя, 23
V665F□Буриен, Луи Антоан Фовле дьо, Частният живот на Наполеон, 21
V665F□Боало-Нарсъжак, Присвояване на самоличност, 5
V666F□Хочнер, А. Е., София Лорен - живот и любов, 8
V666F□Ненадски, Збигнев, Г-н Автомобил и загадките на Фромборг, 7
V666F□Донков, Калин, Сърца в неизбежна отбрана, 6
V667F□Станева, Надежда, Дневник с продължение, 16
V667F□Калчев, Камен, Софийски разкази, 6
V668F□Ралин, Радой, Кадровикът Теофраст, 11
V668F□Цачев, Климент, Невроза, 11
V669F□Милев, Йордан, Завръщане от Вавилон, 11
V669F□Уиндъм, Джон, Какавидите, 9
V670F□Вайс, Дейвид, Възвишено и земно - роман за живота и епохата на Моцарт, 29
V671F□Кемал, Намък, Разкаяние, 6
V671F□Хавличек, Ярослав, Невидимият, 19
V672F□Фойхтвангер, Лион, Лъже-Нерон, 17
V672F□Корман, Ейвъри, Крамер срещу Крамер, 7
V673F□Гари, Ромен, Голям гальовник, Животът пред теб, 12
V673F□Никитов, Стефан, Древните цивилизации, 4
V673F□Никитов, Стефан, Древните цивилизации - том 2, 6
V674F□Марков, Георги, Мъже, 13
V674F□Бранко, Камило Кастело, Пагубна любов, 7
V674F□Шинов, Чавдар, Да се любим на инат, 6
V675F□Шарлие, Жан Мишел; Марсили, Жан, Синдикатът на престъпниците, 16
V675F□Уелс, Хърбърт Джордж, Война на световете, 8
V676F□Бък, Пърл, Библията, 18
V676F□Уайт, Патрик, Какаду, 6
V677F□Ли, Харпър, Да убиеш присмехулник, 14
V677F□Майн Рид, Томас, Ловци на скалпове, 8
V677F□Черами, Винченцо, Един много дребен буржоа, 4
V678F□Кесел, Патрик, Човекът в черно, 11
V678F□Фрейлихман, Йосиф, Пипалата на октопода, 14
V679F□Караславов, Слав Хр., Залезът на Иванко, 6

V679F□Колвин, Ян, Двойната игра, 11
V679F□Наги, Лайош, Приключение по пътя, 9
V680F□Николов, Никола М., Световната конспирация, 8
V680F□Николов, Никола М.; Палюшев, Б.Световната конспирация 2, 11
V680F□Даръл, Джералд, Диви кинозвезди, 7
V681F□Йовков, Иван, Кобургът, 16
V681F□Славчев, Светослав, 9 - числото на кобрата, 7
V682F□Джонс, Макс; Чилтън, Джон, Луис Армстронг, 10
V682F□Гулиа, Георгий, Фараон Ехнатон, 16
V683F□Шницлер, Артур, Г-жа Берта Гарлан, 9
V683F□Емар, Гюстав, Отмъщение, 7
V683F□Чех, Сватоплук, Разходката на пан Броучек из XV столетие, 8
V684F□Стуруа, Мелор, От Потомак към Мисисипи, 17
V684F□Грийн, Роджър, Лансли, Робин Худ, 8
V685F□Коралов, Емил, Двубоят - начало, 24
V686F□Коралов, Емил, Двубоят - край, 24
V687F□Гайдаров, Николай, Житейската драма на Яворов, 18
V687F□Волев, Стефан „Лекарите от група "0", 8
V688F□Братя Гонкур, Жермини Ласертъ, 14
V688F□Калахан, Морли, Обичана и изгубена, 10
V689F□Николов, Никола, Новият ред, 7
V689F□Филкнер, Бено, Долината на сърдитата река, 13
V689F□Фрайерман, Рувин, Дивото куче Динго или повест за първата любов, 6
V690F□Мирбо, Октав, Дневникът на една камериерка, 12
V690F□Тейлър, Ан, Вечеря в ресторант "Носталгия", 13
V691F□Лазаров, Петър, Волята на великия хан, 10
V691F□Цуракова, Фани, Магазинче за убийства, 8
V691F□Николов, Никола, 40-те безотговорни дни на 1944 г., 7
V692F□Уилямс, Чарлз, Без скрупули, 7
V692F□Стругацки, Аркадий и Борис, Обреченият град, 18
V693F□Осповат, Лев, Гарсиа Лорка, 18
V693F□Стеман, Станислас-Андре, Убиецът живее на 21, 6
V694F□Стуруа, Мелор, От Потомак към Мисисипи, 17
V694F□Николов, Никола, Тайните протоколи, 6
V695F□Николов, Никола, Светът под микроскоп, 9
V695F□Николов, Никола, Маските на величията, 9
V695F□Станев, Любен, Недей ми казва сбогом, 8

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ За завършека на една одисея и още нещо

След близо 13-годишна одисея на 18 декември 2013 г. Почивната станция на ССБ в Дряново отново отвори официално врати. В този период – от 2000 г. досега, почивната база бе в процес на ремонт, който периодично даваше повод за многобройни нападки, инсинуации и конфликти в системата на нашата организация. Всичко започна през второто полугодие на 2000 г., когато обектът беше изведен от експлоатация за основен ремонт поради очевидна амортизация. Тогава системата на ССБ разполагаше с много по-сериозни ресурси и след посещение на почивната база от тогавашното ръководство бе взето решение тя да бъде основно ремонтирана и обновена. В процеса на ремонтните

работи се оказа, че обектът е в изключително тежко състояние и бавно и постепенно фронтът на реновиране се разширяваше. За да бъде възстановен и ремонтиран даден участък от базата, се налагаше преди това да бъде възстановяван друг. Появиха се и нови изисквания за кухненския сектор и столовата част, което наложи изработването на цялостен проект, обхващащ основен ремонт на хотелската част, кухненската и ресторантската част, подмяна на изцяло амортизираните парна инсталация и ВиК. В периода 2005-2006 г., когато усилията на системата на ССБ се насочиха към спасяването на производствените предприятия, целият финансов ресурс бе ориентиран към различни инвестиционни проекти, създаване на Развойната база в Русе и големите ремонти в Шумен и Плевен. По този начин финансовите средства бяха напълно отправени към борбата за спасяване на специализираните предприятия, докато в последните две години те бавно и постепенно преустановиха развитието на инвестиционните си програми и Управителният съвет на ССБ с решение подкрепи финализирането на ремонта на Дряновската почивна база. Средствата за това бяха осигурени от няколко продажби на недвижими имоти, както и от бюджета на организацията. Тази информация в резюме сподели председателят на ССБ Васил Долапчиев, броени дни след като почивната станция вече работи и е готова да приема почиващи. Това предизвика и въпроса ми за хората, благодарение на които тя в момента е в един изключително уютен и приятен вид и с подреден с голям вкус вътрешен интериор. Ето какво сподели той: - Наистина много се радвам, че базата е харесвана и се чуват много положителни отзиви за нея от страна на близо 200 души, които имаха възможността да я посетят в периода от 11 декември. Голяма е заслугата на управителя Марияна Иванова, която прояви огромно желание и се възползва от многобройните си контакти на територията на Община Габрово. Много от идеите, които се реализираха, всъщност бяха изцяло нейни. Огромен е приносът и на екипа, който успяхме да сформираме в четвъртото тримесечие на 2013 година – поддръжка, готвач и пазач. Те, тримата, заедно с г-жа Иванова положиха значителни усилия базата да се оживи и да се превърне в едно изключително приятно място за отдих. Много сериозна помощ оказаха другите ни две почивни бази - в Шипково и Обзор, като командироваха свои служители за поддръжка и по този начин екипът беше увеличен. Изключителна финансова подкрепа осигуриха предприятията ни в София, Пловдив, Шумен, Русе и Плевен, които изпълниха решение на Управителния съвет. Сериозна подкрепа получихме и от НЦРС Пловдив, в лицето на неговия директор г-н Стефан Данчев, който многократно изпращаше свои служители, както и двама млади специалисти в областта на приложното изкуство и вътрешния дизайн. Те подпомогнаха аранжирането на ресторанта и общите части от станцията. Керамичните мозайки, които се намират там, са изработени в Центъра за рехабилитация с участието и на незрящи курсисти. - **Доколко е готова базата вече да посреща почиващи?**- За това няма никакъв проблем. Разбира се, през зимния период, поради факта, че станцията се отоплява с парно с нафта, се изисква определена численост на посетителите, за да бъде това икономически изгодно. - **Кога ще бъдат определени цените и хората ще могат да се записват официално за почивка, както това става в останалите почивни бази на ССБ?**- В момента разработваме цялостна концепция въобще за почивното дело, която трябва да бъде готова до края на януари. Понастоящем и станцията в Шипково е в процес на основен ремонт, тъй като предстои тя да се превърне в балнеорехабилитационен център. В Обзор се предвиждат също доста сериозни неща. На 19 декември беше проведено в бърз порядък едно заседание с управителите на почивните бази и управителя на "Релакстур" г-н Кабзамалян, на което бяха разпределени задачите и дефинирани въпросите, които предстои да бъдат решавани. Това се отнася до графици, по които ще работят почивните станции, цените за членове и служители и външни почиващи, периодите, в които ще работят, и така нататък. Дряновската станция може да се ползва за зимна почивка дори и в момента, но при положение че бъде осигурена численост от порядъка на 40-50 човека. - **Позволете ми и един въпрос извън темата "Дряново". Има ли в момента ССБ все още финансови задължения по кредити?**- Все още не сме приключили. Всъщност, за да бъдем коректни, като юридическо лице Съюзът никога не е получавал кредити и съответно не е бил длъжник по тях. Кредитополучател е "Успех", който има задължения до август тази година. Вноските по кредитите се обслужват регулярно, с оглед на финансовата ситуация, в която в момента се намира организацията. Тя е достатъчно стабилна и аз считам, че през месец август ще бъде направена последната вноска по текущия кредит, с което ще приключим с всякакви финансови задължения на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД. В последните 10 години организацията ни не е била в такава финансова кондиция, както е в момента. Съюзът на слепите няма задължения към държавата, към институции и

персонал.- **Няколко заключителни думи...**- На всички членове на ССБ и на работещите в системата пожелавам една много богата преди всичко на здраве година. Нека е богата и с лично щастие за всеки един! Пожелавам на всички наши членове и служители да работят все така успешно, активно и ползотворно за благородната кауза на нашата организация!
Марина ПЕТКОВА

Коминът на станция "Поп Харитон" пуши

Седя в едно приятно ресторантче в самия двор на Дряновския манастир. Пия черен чай, а гърбът ми се напича от огъня в камината. Мисля си за чаша коняк, защото навън е мразовит декемврийски ден, но не е моментът за това. Дошли сме на семинар и сме първите посетители на възстановената станция на Съюза на слепите в Дряново. Работната програма е натоварена. Първата сесия започва веднага след пристигането на участниците, а участниците са специалисти от центровете за социална рехабилитация и интеграция на хора със зрителни увреждания от цялата страна. Без много официалности пристъпихме към първата точка от дневния ред – "Конвенцията за правата на хората с увреждания, приета от ООН и ратифицирана от Българския парламент". Ратифицирането ѝ от България означава, че тя важи с пълна сила за инвалидите в нашата страна. Презентатор бе Васил Долапчиев, председател на Съюза на слепите. От краткото разяснение по този основен документ стана ясно, че предстои още много работа хората с увреждания да се запознаят с него, защото той ще бъде в основата на цялото социално законодателство. В момента работят няколко комисии по привеждането на всички закони, касаещи инвалидите, в съответствие с Конвенцията. Незрящите граждани могат да се запознаят с този документ на сайта на Съюза на слепите. В рамките на тази сесия г-н Долапчиев представи брошура, популяризираща трудовите възможности на слепите и слабовиждащите хора в нашата страна. Така също в нея са дадени указания как да се оформи автобиография и мотивационно писмо. Брошурата е направена по проект на Съюза на слепите. Ориентирана е към обществото и към хората с намалено или напълно загубено зрение. Проблемът с трудоустрояването на тази категория граждани е основен и най-труден за решаване. Той не е решен в много по-напреднали държави от България, но всичко, което се прави, е една крачка напред. Според статистиката у нас безработни са 90% от незрящите в работоспособна възраст. Във Великобритания тази цифра е 75%, а в Съединените щати 70%. Нека да не звучи носталгично, но пълна трудова заетост за слепите в България имаше само при социализма. Рухването на мрежата от специални предприятия, в които те работеха, ги обрече на безработица без алтернатива. Господин Долапчиев изрази мнение, че центровете за социална рехабилитация и интеграция могат да консултират незрящите за тяхното професионално ориентиране и трудова реализация. Тази идея е абсолютно осъществима, защото специалистите от центровете би трябвало да знаят какви са трудовите възможности на техните потребители, по какъв начин и къде те могат да ги развият. След пътуването и първата сесия от семинара вечерта имаше малко парти за затопляне атмосферата в новата къща. В такъв разширен състав не бяхме се събирали с колегите от страната и неформалните разговори вървяха непринудено и оживено на фона на тиха музика. Станцията предлага добри условия за ползотворна работа и почивка. Красотата на района, където се намира почивната база, е неповторима. Тя се чувства даже от хората, които не могат да я видят. Втория ден започнахме с проблемите на достъпната среда. Водещ на дискусиата бях аз. Нямах специална презентация. Просто очертах проблемите и ги поставих за обсъждане. Те са много и много сериозни. Не можех да не отбележа, че София за незрящите пешеходци се превърна в бойно поле, където борбата е на живот и смърт. За два месеца имаме два тежки инцидента с невиждащи граждани на пешеходни пътеки. Друг основен проблем са разбитите тротоари, откраднатите капаци на шахтите, неправилно паркираните автомобили и така нататък. Най-разгорещена дискусиа имаше около звуковия сигнал на светофарите. Веселина Стоилова - директор на Центъра във Варна, обясни, че законово тази сигнализация въобще не е регламентирана. В законовата уредба се третира единствено звуковият сигнал на железопътните прелези. Поради тази причина всичко, което се прави за озвучаване на светофарите, е самодейност. Въпросът беше дали светофарите да звучат 24 часа в денонощието или само когато преминава незрящ пешеходец. Ако се приеме второто, има две възможности - слепият пешеходец да задейства звука с дистанционно управление или като натисне бутон на самия светофар. Веднага възникна въпросът как

ще намерим светофара, за да натиснем бутона. Предложенията бяха светофарът да излъчва тих непрекъснат ориентиращ звук или да бъде очертано неговото местоположение с релефна линия на тротоара. Болшинството от участниците в семинара се обединиха около мнението, че използването на дистанционни устройства не е подходящо. Беше засегнат и въпросът за въвеждането на водещи линии с по-различен релеф от тези, които очертават ръба на перона в метрото. Те няма да обозначават препятствия или опасни зони, а ще показват къде незрящият човек може да се движи безопасно. Подобни водещи линии се използват в големи обществени сгради и гари. Те са с надлъжни черти и лесно се следват с помощта на белия бастун. Ако има подобен ориентир и в средата на тротоара, ние няма да се блъскаме в цветарници, колчета против паркиране на автомобили и други безразборно разпилени препятствия. Следващата тема на семинара беше обучението по ориентирание и мобилност с водещ Гергана Бързакова – преподавател по мобилност в софийския Център, а така също и в Училището за деца с нарушено зрение в столицата, където работи с деца с множество увреждания. След кратка презентация госпожица Бързакова постави на дискусия въпроса как се преодолява страхът у незрящия човек от самостоятелното движение. Този страх е естествен инстинкт за самосъхранение, но при всички хора той е изразен в различна степен. Когато е повече от допустимото, обучението по ориентирание и мобилност става невъзможно. В процеса на разискванията разговорът се измести върху качествата на предлаганите у нас бастуни за слепи. Бяха дадени препоръки за някои конструктивни изменения на най-масово продаваните в България бастуни на фирма "Фори" – Габрово. Председателят на Съюза на слепите Васил Долапчиев предложи да бъдат внесени няколко от най-добрите бастуни в света и да се види може ли подобни да се произведат и у нас. Следобедната сесия с водещ Румяна Димитрова - преподавател по информационни технологии и брайл в София, беше на изключително интригуваща тема – "Езиковото и компютърното обучение – предпоставка за по-широка трудова реализация". Както беше споменато по-горе, 90% от слепите и слабовиждащите в работоспособна възраст у нас са безработни. Преди около 20 години младежи от двете специализирани училища в София и Варна заминаваха на едногодишно обучение в Съединените щати. Училище "Оувър Брук скул" във Филаделфия имаше международна програма, по която се обучаваха деца от цял свят. Статистиката показва, че 90% от заминалите незрящи българчета в Съединените щати по тази програма сега са много успешно трудово реализирани. Основните неща, които те изучаваха в "Оувър Брук скул", бяха английски език и компютри. Какъв по-красноречив пример от това, че в тази насока трябва да се работи усилено. В почти всички центрове се извършва обучение по компютри. На повечето места то е индивидуално. В Бургас е бил проведен и курс по програмиране. В него са се включили трима души и е завършил един от тях. В София се провеждат курсове по английски език на три нива. В някои от централите е имало и курсове по есперанто. Особено вълнуващ беше въпросът каква ще бъде следващата крачка на Националния център за рехабилитация на слепи в Пловдив след организирането на курсовете за придобиване на Европейски сертификат за компютърна правоспособност (ECDL). Очакванията са там да започне подготовка и на мрежови администратори. Стефан Данчев - директор на Центъра, в неформален разговор обясни, че за това обучение е необходим специален лиценз. В България има слепи хора, които изкарват прехраната си като програмисти и ние трябва да видим по какъв начин тази пътечка може да бъде направена по-широка, та повече незрящи да минат по нея и да се ориентират към тези високоплатени професии. Румяна Димитрова направи представяне на софтуер за водене на документацията на центрове за социална рехабилитация и интеграция, подготвен по холандски модел от фондация "Deprasarel" – България. Използването му улеснява индивидуалното планиране за работа с потребителите. През настоящата година този софтуер ще се използва в софийския Център. На 13 декември Стефан Данчев запозна участниците в семинара с международен класификатор за хората с увреждания, одобрен от Световната здравна организация. Това е документ, в който много подробно се описват потребностите на инвалида и се прави оценка на неговите възможности за рехабилитация. Документът все още не е приет в България, но това предстои да стане. Стефка Пенчева - директор на Центъра в Габрово, направи заключителната презентация. Тя говори за новата методика за предоставяне на социални услуги на Агенцията за социално подпомагане. Обясни подробно как трябва да се планира работата на всеки специалист и как да се отчетат извършената работа. Възникна дискусия по въпроса трябва ли или не трябва да се попълва потребителската карта на клиента. Според г-жа Пенчева това не е необходимо да се прави. Проблемът остана отворен, защото доставчиците на социални услуги за слепи у нас са различни и всеки от тях има

различни изисквания към центровете. Програмата на семинара беше много натоварена. Никой от участниците не смяташе, че е дошъл до Дряново на екскурзия. Оказа се, че има много неща, които бихме искали да си кажем и да споделим като опит. Взето беше решение в началото на септември ежегодно да се провежда такъв семинар. Какво прави впечатление? Разнообразието от услуги, които предоставят центровете, е голямо. То е съобразено и с нуждите на незрящите хора в съответния регион. Мрежата от подобни центрове е уникална за Балканския полуостров. Ние пък имаме уникалния шанс да работим за нейното развиване и да предоставим максимално ефективни услуги на незрящите хора в България. Преди отпътуването от Дряново участниците от семинара от София и Перник посетиха Центъра в Габрово. Всички бяха впечатлени от топлото посрещане и добрата материална база, с която разполагат колегите. Подобни гостувания са изключителни ценни за обмяна на опит и добри практики.

Йордан МЛАДЕНОВ, директор на Центъра за социална рехабилитация и интеграция на хора със зрителни увреждания в София

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Добрич

45 години организация на слепите

45 години са време на много надежди и големи усилия за себеутвърждаване, на борби за права, на стремеж на слепите граждани за интеграция в обществото.

В далечната 1968 година двама ентузиаста - Симеон Желязков и Кирил Минчев, полагат основите на нашата организация. Отначало хората се събират в дома на Кирил Минчев да си поговорят и обсъдят предстоящите задачи. Симеон Желязков е бил напълно сляп, а Кирил Минчев с ампутирани крака. Пръв председател на организацията става Симеон Желязков. С много посещения и обиколки из тогавашния окръг за кратък период той събира в структурата 50 човека. По късно за председател на организацията през 1971 г. е избран Рафаил Цонков. През 1979 г. за кратко време председател е Анастас Статев, а от 19 декември 1979 г. ръководител е Паунка Пеева.

С много трудности сме се справяли в този период. Три пъти сменяхме адреса на организацията. Навсякъде, където отидехме, се сблъскахме с много проблеми. Но това не ни пречеше да работим за сплотяването на колектива. Непрекъснато провеждахме различни мероприятия - срещи с лектори, културно-масова и спортна дейност, честване на различни празници. През последните 34 години, благодарение на добрите контакти с кметския екип, бяха постигнати много неща. 15 апартамента бяха предоставени на наши членове. Изключително добри приятели са ни членовете на "Лайънс клуб", които ни помагат според възможностите си. Наши членове редовно посещават Центъра по рехабилитация в Добрич и НЦРС Пловдив. Смесената ни фолклорна група с ръководител маестро Георги Събев за една година и половина, откакто е създадена, има много национални и международни изяви.

Всичко това, макар и казано накратко, е станало и става с голямото желание на управителния съвет и членовете на организацията ни.

На тържеството, посветено на юбилея ни, дойдоха много гости от Община Добрич, от Центъра по рехабилитация в Добрич, дирекция "Социално подпомагане", Български Червен кръст, "Лайънс клуб – Добрич", "ХобиСклуб", регионалната организация на сляпо-глухите, спонсори и много наши приятели. Фолклорната група поздрави присъстващите.

След приключването на тържествената част се почерпихме, като си пожелахме по-нататъшна ползотворна работа и много здраве и късмет.

Паунка ПЕЕВА

Първи изяви на възстановения спортен клуб

Още първите седмици след събранието на възстановения спортен клуб "Изгрев" към РСО Пловдив започнаха изявите на неговите членове. "Подгряването" стана на 15 октомври – Международния ден на белия бастун. След състезанието за умело боравене с дълъг бял бастун, традиционно провеждано на Гребната база, на което се отличиха Добромир Колев при мъжете и Снежана Кирчева при жените, започнаха спортните игри. Очертаха се и победителите – всички те членуват в клуб "Изгрев" и са съюзни членове от ТСО "Пулпудева". На скачането на въже първенец при мъжете беше Тома Паскалев, а при жените – Хасмик Варданян, на дълъг скок от място – Трифон Лазаров при мъжете и Емка Танова при жените и на вдигане на гирички – Христо Христов при мъжете и Емка Танова при жените.

От 17 до 20 октомври 2013 г. в почивната база на ССБ в Шипково се проведе съюзен турнир по шахмат. От участвалите 32 души тримата представители на спортен клуб "Изгрев" се класираха достойно на предни позиции:

Расим Низам - I място;
Милко Кичуков - VI място;
Петър Кисьов - разделя VIII – XIV място.

На 19 и 20 октомври 2013 г. се състоя открит турнир с интеграционен характер, под надслов "Воля за победа", в памет на Недялка Камбурова, организиран от Българската федерация по канадска борба. Представянето на пловдивчани бе както следва:

Жени, категория до 65 кг.

Дясна ръка

Емка Танова - I място;
Ася Бурова - II място;
Хасмик Варданян . III място.

Лява ръка

Емка Танова - I място;
Ася Бурова - III място.

И трите ни участнички от секцията по канадска борба към клуба заеха призови места и бяха безспорни победителки. За съжаление от мъжете участници – Христо Христов, Данаил Караджов, Венцислав Георгиев, Никола Стоянов и Марин Маринов, никой не успя да влезе в челната тройка.

На вътрешния турнир по спортна табла между жените, които членуват в секцията по табла в клуб "Изгрев", състоял се на 6 ноември, първите три места се заеха съответно от Хасмик Варданян, Красимира Паскалева и Тотка Златанова. На 11 ноември вътрешен турнир бе организиран и от секцията по канадска борба. При жените първо място на лява ръка спечели Ася Бурова, а на дясна – Емка Танова. При мъжете членовете на секцията от нашия клуб - Данаил Караджов на лява ръка и Венцислав Георгиев на дясна, заемат едва третите места. Безспорен победител и на двете ръце беше Марин Пейчев от СК "Локомотив" Горна Оряховица, който членува вече в пловдивската регионална

организация на слепите и ТСО "Пулпудева" и тренира нашите спортисти. Вторите места и на двете ръце зае Хасан Идрис, гост от село Ябланово, Сливенско.

На организираня в Плевен на 28 и 29 ноември от спортния съюзен клуб шахматен турнир пловдивчани печелят отборно III място от 7 участващи отбора. Нашите състезатели бяха отново Расим Низам, Милко Кичуков и Петър Кисьов.

На 3 декември – Световния ден на хората с увреждания, РСО София организира мероприятия, свързани с участието на самодейци и спортисти. Трима души участваха в игрите по спортна табла – Георги Генов, Иван Басангов и Хасмик Варданян, и двама по шахмат – Милко Кичуков и Петър Кисьов. В шахматната среща от 18 участници Милко Кичуков е втори, а от 16 участници по спортна табла Хасмик Варданян и Георги Генов заеха III и IV място.

От няколко месеца функционира фитнес залата в НЦРС Пловдив, оборудвана със съвременни разнообразни уреди. Под инструкциите на отговорника Марин Пейчев са осигурени прекрасни възможности хората с увредено зрение да се преборят с последиците от принудителната хиподинамия. Междувременно получихме и лицензията на клуб "Изгрев" от Министерството на младежта и спорта, така че хоризонтите пред любителите на активния спорт са открити за нови изяви и победи.

Георги ГЕНОВ

Снимки: Стефан СТОЙЧЕВ

Година, изпълнена с радост и щастливи мигове

Като един миг се извъртя шестата година от живота на нашето скъпо семейно отроче – дует "Настроение". Недовършено на пръв поглед, в един миг то се превърна в изящно и добре развито същество. Откъдето и да го погледна сега, трудно бих му намерил кусури. Моята и на жена ми най-съкровена мечта е вече реалност. Изстрадана реалност, преминала и все още преминаваща през много трудности.

2013 година показва, че нашите родилни мъки не са били напразни, независимо от бурните ветрове, които се опитаха да ни отвеят в девета глуха. Както обичам да казвам често, вършиш ли си работата с любов и всеотдайност - рано или късно ще дойдат и резултатите. А има и нещо по-важно, по-съществено, което е крепяло дуета през годините. Това са нашите малки тайни, помагали ни да оцеляваме и да се справяме с препятствията. Всъщност не чак толкова тайни, колкото онези на пръв поглед дребни нещица, необходими на хората, занимаващи се с определен вид изкуство. Сещам се за приказката за лисицата, таралежа и гроздето, но това е друга песен.

През отишлата вече в миналото 2013 година дует "Настроение" сбъдна поредната си мечта. Бяхме поканени да пеем на благотворителен концерт в село Първенец за набиране на средства за храма "Свети Георги". В една от моите статии описах емоциите и невероятните преживявания по време на концерта. Не, че обичам да превъзнасям нашия дует, но да изправиш на крака публиката в залата означава, че наистина си направил най-доброто за нея и каузата.

Преди това, което се случи в Първенец, дует "Настроение" изживя един от най-щастливите мигове в досегашните си изяви. На осмомартенския концерт в Дома на народната армия в Пловдив, докато ни извеждаше от сцената, водещата на програмата прошепна в ухото ми: "Какво направихте вие!".

Думите ѝ ме стреснаха доста сериозно. Като всеки незрящ изпълнител аз си помислих, че сме направили някакъв гаф. А то било нещо съвсем друго. Публиката ни е изпратила с аплодисменти,

ставайки на крака. Има гъдел в тази история и едва ли някой би останал безразличен и не би се зарадвал на такова признание, още повече, когато то идва от страна на ценители на музиката. В този случай разбираме, че всичко е минало окей и едва тогава сме напълно спокойни.

Годината остави незабравим емоционален спомен от участието ни в музикалния проект на фондация "Сила за живот", който беше реализиран през месец август в Поморие. Тук се срещнахме с много наши стари познати от голямата сцена. Тричасовият концерт с пълно право заслужи овациите на хилядите граждани и почиващи, изпълнили обления от красивото многоцветно осветление и ясните августовски звезди площад. Да те включат в този концерт е наистина нещо върховно и означава доверие, отговорност. Означава най-вече уважение от страна на организаторите и колегите по съдба и сцена. Супер страхотно е чувството, когато си горе на огромния подиум, чувайки възгласите на хората. Всичко около тебе вибрира, върти се в кръг, издига се нагоре и се пръска като фойерверк високо в нощното небе. После букетът от песни, танци и ритми тръгва главолмно надолу, но не угасва, а залива, осветява и озарява още по-силно красивия морски град.

Вярвайте ми, една такава нощ може да захранва човешката душа с положителна енергия години наред! За дует "Настроение" 2013 година не приключи само с този великолепен концерт. На 13 септември в "Новотел Пловдив" се състоя националният фестивал с конкурсен характер за хората със зрително-слухови увреждания. Перфектната организация на председателя на НАСГБ г-н Парапанов и неговия млад, но амбициозен и професионално ангажиран към сляпо-глухите екип, превърна фестивала в истинска музикално-поетична феерия. Членовете на Асоциацията на сляпо-глухите се представиха в най-добрата си светлина, тъй като от година на година конкуренцията става все по-силна. Групите и индивидуалните изпълнители стават все по-добри и по-добри. Стремещът на всяка териториална организация е да покаже най-доброто, да представи на публиката най-красивите костюми и носии, да повиши качеството на изпълненията на своите членове. В този музикално-поетичен маратон се включи с пълна сила и нашият дует. Златните медали, присъдени от журито с председател доцент Светла Станилова, са още едно признание за класата на дует "Настроение". Аз обаче съм по-щастлив от фурора, който направи моето домашно цвете и дуетна половинка Димето. Нейното емоционално и абсолютно професионално изпълнение на песента "Камино" разтърси залата и не остави никакво съмнение за заслужената висока оценка. Нека да похваля моята дуетна половинка още малко, макар и с частица стаена ревност и лека професионално-музикална завист. На този фестивал Димето се включи със своето авторско стихотворение "В храма". Не знам за публиката, но аз се разплаках, докато тя го рецитираше, и не се срамувам от това. За да разберете моите чувства, ето за какво става дума в нейните стихове:

*"Защо пред тебе, Господи, със свец вървим
и твоите заповеди никога не спазваме.
Защо за грешките все другите виним,
а нищичко за себе си не казваме.
Кога най-после, Боже, ний ще се смирим
и никой никого да не обижда.
Защо преяждаме и трупаме пари,
когато някой няма хляб в къщи?"*

Изминалата година ще я запомним и с още няколко незабравими участия в конкурсни и концертни изяви. Много ценна за нас е наградата от фестивала за стара градска и шлагерна песен "С песните на Ари" в Хасково. Изпълнението ни на "Две сълзи пролей" беше оценено от журито и наградено с 100 лева. Парите в случая не са толкова важни, защото още в микробуса ние ги разделихме с нашите партньорки и придружителки. По-важното е отношението на публиката, а още повече поканата за следващо участие, което не се случва често на този престижен фестивал.

Сега, когато пиша тези редове, спомените от изживените мигове минават кадър по кадър през главата ми. Пред погледа ми се сменят картини от Асеновград, Перник, Поморие, Хасково, Пловдив, Първенец. Като на кино се изреждат сцените от живота на дует "Настроение", разказващи за срещите ни с публиката. Искам накрая да спомена само за още нещо, което се случи по време на Националния фестивал на хората с физически увреждания, проведен на Араповския манастир, който се намира близо

до Асеновград. По настояване на организаторите и водещия ние останахме да пеем последни, понеже според тях сме били черешката на тортата. След първата песен заваля силен дъжд. В този дъжд стана това, което съм виждал по филмите. Ние пеехме, а хората стояха в дъжда и не си тръгнаха. И искаха още и още, независимо от усилващата се стихия. Именно нашата публика ни кара да се чувстваме щастливи, удовлетворени, и с още по-голяма стръв да продължаваме да работим за хората, които ни ценят и харесват.

Кирил ДАМЯНОВ

ИНТЕРВЮ С любов, извираща от душите ни

С Николай НИКОЛАЕВ (Бате Николай) разговаря Димитрина МИХАЙЛОВА

Едва ли има някой в България, който да не знае кой е Бате Николай. От много години той е един от най-любимите телевизионни водещи на детски предавания. Ето защо и първият ми въпрос към него беше именно за причините за тази негова трайна и неугасваща привързаност към децата.

- Никога ли не Ви се е искало да промените своето амплуа и да се докоснете до популярността на други водещи като например водещите на различни политически предавания?

- Аз през целия си живот съм се занимавал най-вече с деца, не за друго, а защото това са най-чистите създания на света. За съжаление нашата държава от много време е абдикирала от своите задължения към тях, което с двойна сила се отнася за болните деца, а според мен именно тези ангажименти трябва да бъдат сред нейните основни приоритети. И пак казвам - за нещастие през последните 25 години точно такава държавна политика в България няма, не се прави, а и не виждам никакви признаци това да започне да се променя.

- Как стигнахте до идеята за създаване на Вашата "Клиника по смехотерапия"?

- Това е една съвсем лична история. Преди 6 години ме оперираха от рак на дебелото черво. Оказа се, че когато се стигна до операцията, заболяването беше вече в напреднал стадий, т. е. ракът беше се разпространил и имаше доста метастази в тялото ми. Не знам точно какво ме подтикна към това решение, но когато излязох от болницата, аз реших да се опитам по някакъв начин да помагам на болните деца на България. Така се оформи идеята, която после се реализира в създаването на единствената в Европа клиника по смехопсихотерапия към "Пирогов".

- В чисто човешки план, какво Ви дава работата в тази клиника?

- Не зная какво точно давам на децата, нито пък знам какво те ми дават, но с тази си работа аз заживях моя втори живот. И знаете ли, да не чуе дяволът, вече нямам никакви метастази. За това може да има всякакви научни обяснения, лично за мен обяснението е само едно - няма нищо по-висше от това да обичаш с истинска любов, а когато обичаш с истинска любов - много невъзможни неща стават възможни.

- А какво става с Митко?

- През 1999 г. осинових едно сираче, което живееше и учеше в Училището за незрящи деца в София "Луи Брайл". Така Митко стана моето пето дете, освен него имам още четири.

Той е наистина изключително дете. Митко вече е голям, двадесетгодишен, работи като санитар в Правителствена болница. Гордея се с него. Той сам е постигнал това, а не благодарение на моите връзки. В болницата имаше конкурс и Митко се яви на него като всички останали, одобриха го и го

взеха на работа.

- Митко ли беше нишката, която толкова здраво Ви свърза с училище "Луи Брайл"?

- Да, благодарение на това аз станах вътрешен човек за училището. И пак благодарение на това през 2008 година случайността ме запозна с незрящия преподавател по музика Георги Холянов и с ръководения от него вокален състав от пеещи ангелчета, които станаха част от моята система за лечение. Вземах ги в "Пирогов" и те пееха и танцуваха с болните деца, и така, с музикотерапия, бяха много полезни. Те се представяха като още един вид лекари и бяха мои най-добри помощници. Много се зарадвах, като разбрах, че Ванчето и Катрин вече учат музика във висши учебни заведения. Това са деца с изключителен дух.

- Продължавате ли по някакъв начин партньорството си с тях?

- О, да! Неотдавна с композитора Георги Холянов и Катрин направихме диск с дванадесет песни за любовта. Надявам се скоро да намерим необходимото финансиране, за да можем да го издадем.

- Вече имате солиден личен опит в общуването си с хора със зрителни увреждания, има ли нещо по особено, което може да се каже за тях?

- Мисля, че в процентно отношение незрящите са много по-стойностни хора от виждащите. В своята книга "Диагностика на кармата" Лазарев казва, че днес ние сме изправени пред една много по-страшна опасност от ядрената - това е разпадането на духа. Забелязвате ли, че днес ние, зрящите, се движим като биомашини без душа. Животът ни стана немислим без презервативи и картечници. Ние непрекъснато страдаме от някакви неврози - дали като изляза на улицата няма да ме гръмнат, дали няма да ми оберат апартамента, въпреки че е с решетки като на затвор, дали няма да обезчестят дъщеря ми, дали няма да я направят наркоманка и какво ли още не. Всичко това води до едно невероятно опасно заболяване - депресията. Тя е много по-страшна от СПИН, защото се лекува много по дълго и по-трудно от него. Убеден съм, че изцелението на душата ще се окаже проблем номер едно не само в България, но и в света. Знаем, че това, което се опитваме да правим с помощта на моите незрящи лекари, е капка в морето, но то все пак е частичка от борбата за духовното здраве на детето. Отдавна е известно, че заболяването на духа води до разрушаване на физическото тяло на човека.

- Да разбирам ли, че на тази мисия сте посветили днешната си артистична дейност?

- Сигурно знаете, че аз съм и по професия, и по призвание артист. 30 години играх в Народния театър, работил съм в телевизията. За известно време бях даже и художествен ръководител на тази медия. Но в един момент почувствах, че ми трябва нови предизвикателства и така през 1999 г. напуснах Народния театър и заминах за Италия. Там заедно с моя сегашен партньор в клиниката по смехопсихотерапия доц. Роко в продължение на 3 години изучавахме изкуството на клоуна в най-големия цирк на Италия "Нандо Орфей". Клоунът това не е толкова професия, колкото призвание. Клоунът е нещо, което е много по-различно от актьорската професия. Той не е човек, който може само да прави смешки, а е човек, който с усмивка приема трудностите и радостите в живота. И точно това нещо се опитваме да вселим в душите на болните дечица в детските клиники на "Пирогов". Смятам, че в душата на всяко дете дреме по един добър клоун и нашата задача е да го събудим. Това става именно с музикотерапия, смехотерапия и вълшебства. Лично аз им правя всякакви фокуси. Всячески се опитваме да внушаваме на болните деца, че те са вълшебниците на своя живот, че страшното е минало, че оттук нататък всичко е в техните ръце... Ако спазват, разбира се, десетте рецепти на докторите Коко и Роко – а това са съвети, които нито болят, нито горчат. Трябва детето да повярва на тези съвети и няма повече да влезе в болница.

- Къде провеждате Вашите сеанси? Казвам сеанси, защото разбирам, че тук не става дума за обикновени представления за деца.

- Болница "Пирогов" има 120 легла за болни деца. Засега провеждаме нашите сеанси в коридора на "Коремна хирургия". Там от всички детски отделения се събират до 50 дечица, чието състояние им позволява да дойдат. За тези, които не могат да дойдат, е предназначена втората част от нашата терапия. В този случай ние самите ходим по леглата на тежкоболните дечица дори в реанимацията. На нас двамата с Роко това ни носи много психически натоварвания, защото има такива случаи, в които дори и Господ ще се разплаче, а ние като клоуни трябва да разсмеем детето, да го прегърнем, да му кажем, че няма нищо страшно и да го убедим, че то е победител и ще остане победител.

Ние, разбира се, осъзнаваме, че всъщност двамата клоуни - Коко и Роко, са помощници на истинските вълшебници - хирурзите. И когато лекарите извършат оперативната намеса, се хвърляме ние, защото

резултатите показват, че със смеха човек оздравява два пъти по-бързо. Смехотерапията помага на децата да напуснат болничната обстановка с 4-5 дни по-рано, което е нашата голяма награда за нечовешките понякога психически натоварвания. Това ни прави много щастливи.

В клиниката по смехопсихотерапия има и трети "лекар" - големия български художник Иван Гонгалов. Това е бившият председател на Съюза на художниците в България. Той в момента е на 82 години, но всяка сряда и петък идва при болните дечица. От нас тримата той единствен влиза при тях с бяла престилка. Тя е нарисувана с папагали, усмихнати слънца и всякакви забавни картинки. Появява се с голяма шапка и още по-голяма торба, пълна с хартии, флумастери и бои. Той учи децата да рисуват. Показва им магията и красотата на цветовете. Това е друг компонент от нашето лечение.

- Щастливи хора ли сте?

- Да! Ние сме трима щастливи човеци, защото това, което правим, го правим с истинска любов, извираща направо от душите ни.

ЛЮБОПИТНО Есперанто – удивителният мост между незрящите от цял свят

Според преданието за вавилонското стълпотворение хората на земята са говорели на един общ език. Но когато Господ узнал за тяхното намерение да построят стълба за да стигнат до неговите небесни владения, той ги направил разноезични. Те се пръснали по земята, понеже престанали да се разбират помежду си и много от бедите, които ги сполетели след това, се дължали и на тяхното разноезичие. Затова от най-дълбока древност културното човечество мечтаело за създаването на един общ език, на който всички хора да се разбират и живеят в мир. В различни епохи отделни национални езици, в зависимост от политическото и икономическото влияние на дадена държава, доминират като език за международни контакти - като се започне от древногръцкия в дълбока древност и стигнем до наши дни, когато сме свидетели на инвазията на английския език. Това обаче поставя останалите езици в неравностойно положение и има негативно отражение върху националните ценности. Според специалисти езиковеди това явление отначало се наричаше езиков империализъм, а в последно време - езикова дискриминация. Още през XIX в. френският философ и математик Декарт лансира идеята за създаване на международен език. Правени са и опити в тази насока. Досега са известни 1200 такива опита. Може да се каже обаче, че революцията в реализирането на тази идея прави полският офталмолог от еврейски произход д-р Людовик Лазар Заменхоф (1859-1917). Роден е в град Бялисток, Полша (тогава в пределите на Руската империя). В него са живеели хора от няколко националности: поляци, руси, украинци, евреи, белоруси, литовци и естонци. Заменхоф е свидетел на разпри, нередко поради езикови различия, завършващи понякога с кръвопролития. Затова той отрано заживява с идеята за създаването на общ език за всички хора, на който те да се разбират. Доктор Заменхоф е изключителен полиглот - ползва основните западноевропейски езици и езиците от източнославянската група, естествено иврит и полски, а също и литовски. Ползва и класически езици – латински и старогръцки. През юли 1887 г. във Варшава Заменхоф издава своя учебник за руснаци в 40 страници: предговор, пълна граматика, речник, пояснения за ползване на учебника, подписан с псевдонима Доктор Есперанто, тоест човек, който се надява. Задачата на автора е този език не само да е годен за практически контакти в определени среди, но като всеки език да може да предава нюансите на мисълта и чувствата, да създава образци във всички жанрове на човешкото творчество, с две думи - да не отстъпва по качества и свойства на съществуващите национални езици. Есперанто е създаден на базата на германските, романските и славянските езици и е с елементи от някои други езици. Авторът

включва думи с международна употреба и сам създава много думи. Езикът е лек за усвояване. Множеството наставки и представки дават възможност за богато словообразуване. Есперанто е с много опростени граматически правила. Един курс от около 40 учебни часа дава възможност за усвояване до степен водене на битов разговор и кореспонденция и ползване на печатни източници с помощта на речник. Заменхоф превежда на Есперанто Библията и други произведения и сам твори поезия на него. По убеждения д-р Заменхоф е демократ и хуманист. Той не се счита за автор и инициатор на създаването на езика, който ще се развива и обогатява като всички останали езици. Днес на есперанто е създадено богато оригинално творчество във всички сфери на човешката култура. На него са преведени произведения на много световноизвестни автори. От есперантски преводи се правят преводи на други национални езици. Например поемата "Септември" на Гео Милев и други произведения на български автори от есперанто са преведени на китайски и японски. Новият език се разпространява много бързо. Премахва границите на Русия и прониква в Европа и други континенти. Още същата година той намира привърженици и в България.

В края на XIX в. есперанто привлича вниманието на хората без зрение. Известният шведски сляп и почти глух есперантист и издател Харалд Тиландер (1877-1958) казва, че слепите въобще копнеят за контакти и че ако есперанто не съществуваше, би трябвало да бъде създаден специално за тях. Това е така, защото международният език дава изключителни възможности за получаване и обмен на информация, за контакти във всички сфери на живота.

За изучаването на есперанто от невидящите хора през 1901 г. Тиландер адаптира есперантската азбука към брайловата система. През 1905 г. той започва да издава първото брайлово списание на есперанто "Есперанта лигило" ("Есперантска връзка"), което излиза и сега. През 1921 г. е създадена първата международна организация на слепите есперантисти (днешната Международна лига на слепите есперантисти ЛИБЕ - Лиго интернация де блиндай есперантистой). Първият български сляп, който изучава есперанто през 1900-1902 г., е Стефан Ненков (1880-1967). През 1907 г. друг български сляп - Никола Торбов, който изучава есперанто във Виена, постъпва в Държавния институт за слепи в София. По негова инициатива негови съученици започват да изучават есперанто. Отначало това се посреща негативно от директора, но скоро става ясно, че международният език е един прозорец към света за невидящите млади хора. Езикът започва да се изучава факултативно, а от 1926 до 1945 г. е редовна учебна дисциплина. През 1924 г. се поставя началото на организираното есперантско движение сред невидящите в България. В София е основано есперантско дружество "Балкана стело" ("Балканска звезда"). Една от задачите на дружеството е изучаването на езика чрез организиране на курсове и чрез самообучение, а също така и отпечатване на брайлова литература на есперанто и създаване на международни контакти. Българските слепи есперантисти са едни от най-активните в обществения и културен живот на невидящите в нашата страна. През 1998 г. бе създадена Асоциацията на невидящите есперантисти в България – АНЕБ. Тя е продължител на добрите традиции в есперантското движение сред невидящите, асоцииран член на Съюза на слепите в България и Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928", с които АНЕБ издава съвместно списание "Есперанта файреро" ("Есперантска искра"). Списанието излиза в две версии - на брайл и на компактдиск във формат mp3. Разпространява се официално в над 20 страни в света. Слепите есперантисти са и сред основателите на ССБ и НЧС. Асоциацията на невидящите есперантисти в България сътрудничи и с фондации като "Съпричастие" и "Артфорум 01". Въпреки инвазията на английския език, млади хора и у нас проявяват интерес към есперанто. По интернет текат потоци от информация по най-различни проблеми. В Япония, Русия и други страни функционират международни скайп клубове на невидящи есперантисти. Радиостанции в Канада, Ватикана, Куба, Австралия и други страни излъчват предавания на есперанто. Българското есперантско движение сред невидящите е важен фактор в световното есперантско движение. Българските слепи есперантисти участват в международни форуми - конгреси, конференции, симпозиуми, срещи, литературни конкурси и печелят награди. Тодор Шошев получи награда на международен литературен конкурс в Испания, а Данчо Данчев в Китай. Владимир Желев няколко мандата беше член на ръководството на ЛИБЕ, а сега член на ръководството е Димо Димов. С изключителната помощ на ССБ в България са проведени пет международни конгреса на слепите есперантисти – първият през 1963 г. в София, а петият през 2013 г. в хотел "Хоризонт" – почивна база на ССБ.

От 28 август до 3 септември миналата година в малкия крайморски град Обзор се състоя Седемдесет и

деветият Международен конгрес на слепите есперантисти. Участваха 72 души от 11 страни. За пръв път нашата страна бе домакин на този най-висш световен форум на невидящите есперантисти през далечната 1963 година, когато в София е проведен 31-ият Международен конгрес на слепите есперантисти. Следват 46-ият Международен конгрес през 1978 г. във Варна, 66-ият през 2000 г. в Пловдив, 72-ият през 2007 г. в курортен комплекс "Албена" и тазгодишният – 79-и, в Обзор. Освен това през 2003 г. във Варна се проведе Международна среща на невидящите есперантисти от балканските страни и техни приятели. С провеждането на миналогодишния конгрес на слепите есперантисти в Обзор Асоциацията на невидящите есперантисти в България за шести път бе домакин на международна среща от такъв ранг. Този факт красноречиво говори за високия авторитет, с който българските слепи есперантисти се ползват сред своите съидейници в чужбина.

Конгресът бе тържествено открит на 29 август в 10 ч. и 30 мин. в салона на хотел "Хоризонт". Изправени на крака, присъстващите запяха химна на есперантистите "Ла есперо". Конгреса откри председателката на Международната лига на слепите есперантисти Неделка Лозаич. След като поздрави участниците, тя предложи ръководство на конгреса в състав: председател – Владимир Желев (България), заместник-председатели – Антун Ковач (Хърватска) и Ливи Чобану (Румъния), секретари – Керанка Милушева (България) и Юлия Коряк (Германия). Официални гости на конгреса бяха Васил Долапчиев – председател на Съюза на слепите в България, Никола Узунов – представител на Българския есперантски съюз и заместник-кметът по култура към Община Несебър. Те поздравиха участниците и пожелаха плодотворна работа на конгреса.

2013 г. бе обявена от Организацията на обединените нации за година на гражданите. Във връзка с това бе решено основна тема на нашия конгрес да бъде "Невидящите в гражданското общество".

Основния доклад по темата представи Веселина Стоилова - главен експерт по социална интеграция на хора с увредено зрение към Община Варна. Същите проблеми засегнаха докладите на Антун Ковач – "Равноправни граждани ли са невидящите в Хърватска", и на Неделка Лозаич – "Образование и възпитание на невидящите в гражданското общество". Бяха изнесени доклади и по други не по-малко интересни теми. Заслужава да се спомене докладът на Кунио Танабе от Япония – "Последни новости за слепите в Япония", както и докладът на Юлия Коряк на тема "Интеркултурна психиатрия и психотерапия". Жив интерес предизвика докладът на Мариана Евлогиева "Интернет – източник на информация и вдъхновение". Доклад за дейността на ССБ и предлаганите услуги за отпочиване на хората с увредено зрение представи председателят на Съюза Васил Долапчиев.

В рамките на конгреса се проведе и традиционната Генерална асамблея на Международната лига на слепите есперантисти (ЛИБЕ), на която бяха обявени резултатите от изборите за ново ръководство на организацията. На своето първо заседание новото ръководство избра за председател на лигата Анатолий Масенко (Русия), заместник-председател Наталия Касимова (Германия), генерален секретар Олена Пошивана (Украйна), втори секретар – Драган Штокович (Хърватска), съветници Неделка Лозаич (Сърбия) и Димо Димов (България).

Богата и разнообразна беше и културната програма. Незабравима за участниците ще остане вечерта, посветена на есперантския поет и преводач Никола Узунов. Той разказа за своята есперантска дейност и богато творчество и декламира свои стихове. Негови творби представи и внучката му Николета Куманова. Песни, чиито текстове преведе Никола Узунов, изпълниха неговата дъщеря Марина Куманова и невидящите есперантистки Елена Николаева и Надежда Стойнова. Националната вечер бе посветена на българския фолклор. Присъстващите се насладиха на изкуството на Народния оркестър с ръководител Николай Докторов и фолклорната група с ръководител Теодора Манева към Центъра за интеграция и рехабилитация на хора с увредено зрение във Варна. Международната вечер, която винаги е била част от културната програма на нашите конгреси, дава възможност на самите участници да покажат своите дарби в различни области на изкуството. Тази година своя певчески и рецитаторски талант проявиха Кунио Танабе от Япония, Наталия Касимова от Германия, Малина Павлович от Сърбия, Роб Мурбейк от Холандия, Елена Николаева и Надежда Стойнова от България и други. За нашето добро настроение допринесоха група "Еделвайс" от Варна с ръководител Неделка Стойнова и група за есперантски песни "Есперо" от Разград с ръководител Радка Стоянова.

Бе проведена полудневна екскурзия до Несебър с посещение на Археологическия музей и разходка в старата част на града, където участниците имаха възможност да се запознаят с древната и съвременна история на нашата страна.

По време на нашите международни конгреси, с цел повишаване езиковото ниво на невидящите есперантисти, се провеждат курсове за начинаещи и за напреднали. Тази година те бяха ръководени от опитните педагози Пиер-Луиджи Да Коста от Италия и Наталия Касимова от Германия и се радваха на добра посещаемост от страна на участниците.

Работата на Седемдесет и деветия Международен конгрес на слепите есперантисти бе отразена от редица печатни и електронни медии.

□

Владимир ЖЕЛЕВ,
Димо ДИМОВ

ПРОЕКТИ Подкрепа за равен старт чрез интегрирано обучение

На 16 декември 2013 г. от 12.00 ч. в зала "Верен" (пл. "Славейков" № 1) СОУ за деца с нарушено зрение "Луи Брайл" в партньорство с фондация "Хоризонти" организира пресконференция във връзка с приключването на проект "Подкрепа за равен старт чрез интегрирано обучение", осъществен с финансовата подкрепа на Европейския социален фонд по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" (2007-2013), приоритетна ос 4 – "Подобряване на достъпа до образование и обучение". Пресконференцията имаше за цел да информира обществеността, медиите, целевите групи и заинтересованите страни за резултатите по проекта.

Проектът е с продължителност 24 месеца и е на стойност 370 766,59 лв.

Общата цел на проекта е разширяването на подкрепящата среда за интегрирано образование на децата със зрителни увреждания.

Специфичните цели са:

Повишаване на информираността и чувствителността на обществото относно интегрираното обучение;

Повишаване на специфичните знания и умения на специалистите за оценяване и работа с деца със зрителни увреждания;

Подпомагане и информиране на родители за особеностите в процеса на възпитание и образование на деца със зрителни увреждания;

Улесняване процеса на адаптиране на учебни материали за деца със зрителни увреждания в СОУДНЗ „Луи Брайл” чрез създаване на специализиран софтуер и методики за адаптиране;

Осигуряване на специални учебно-технически средства за деца със СОП в СОУДНЗ "Луи Брайл". Проект "Подкрепа за равен старт чрез интегрирано обучение" има за цел разширяване подкрепата за интегрираното образование на деца със зрителни увреждания чрез превръщането на СОУ за деца с нарушено зрение "Луи Брайл" в образователна институция, предлагаща подкрепа за интегрираното образование, както и за обучението на деца със зрителни и множество увреждания. За постигането на тези цели са изпълнени дейности, в резултат на които са налице софтуер за брайлов предпечат,

изграден достъпен училищен сайт, създаден е учебен филм за обученията по специалните предмети, изработени са 5 рекламни клипа на училището, доставени са 26 брайлови машини, плочи и шила за интегрираните ученици; в рамките на три обучителни семинара са обучени 90 участници (педагози от ресурсни центрове и общообразователни училища) как практически да работят с деца със зрителни увреждания. Педагози от ресурсните центрове имаха възможност да получат консултации от дистанция (по интернет или по телефона) или в съответния ресурсен център за ползването на компютърни технологии и обучението по специални умения за децата със зрителни увреждания, с които работят. Децата от СОУДНЗ "Луи Брайл" участваха активно в общи масови мероприятия за спорт и художествена самодейност, чрез които получиха реална представа за околната среда, посетиха исторически и туристически забележителности, благодарение на организиранияте ученически екскурзии.

Считаме, че реализираните по проекта дейности изцяло отговарят на целите на настоящата безвъзмездна схема, а именно:

- подпомагане на образователния процес на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП);
- развитие на интегрираното и включващото обучение, както и на обучението в специални училища чрез създаване на подкрепяща среда, включваща разработването на програми за обучение, развитие и професионална подготовка;
- специализирана подготовка на учители за работа с деца и ученици със СОП;
- промяна на обществените нагласи в подкрепа на интегрираното и включващото обучение и други.

Ще се спрем поотделно на всяка от дейностите, за да представим по-подробно и конкретно резултатите, постигнати благодарение на усърдната работа на екипа по проекта. Не бива да забравяме и участвалите ученици от СОУДНЗ "Луи Брайл", без които несъмнено този проект не би могъл успешно да бъде осъществен и завършен.

Провеждане на информационна кампания

За популяризиране на целите и дейностите по проекта през цялото време на неговото изпълнение се провеждаше информационна кампания. Отпечатани бяха 1000 броя брошури, 50 броя плакати, един банер, бяха проведени 2 пресконференции и бяха изработени 5 видеоклипа.

Създаване на специализиран софтуер за предпечат и печат на брайл

В СОУДНЗ "Луи Брайл" функционира училищна брайлова печатница. Училището има възможност да адаптира на брайлов шрифт необходимите учебници и помагала. Това е трудоемка и времеемка работа. Един от най-специализираните и същевременно затруднителни етапи в този процес е превръщането на плоскопечатния шрифт в брайлов шрифт. Резултат от тази дейност е създаденият софтуер за предпечат и печат на брайл. Той облекчава и ускорява работата при печат на брайл на учебниците и учебните помагала. Програмата е с функционалност на редактор и работи в операционна система "Windows". Позволява както въвеждане на текста директно в прозорците на програмата, така и импортиране и вмъкване на текст от други приложения и популярни текстови формати.

Изграждане на сайт

Като важна институция в областта на образованието на деца със зрителни и множество увреждания е необходимо училището да е "видимо" и в интернет пространството. Интернет приложенията позволяват събирането, обработването и ползването на огромни масиви информация. Изграденият сайт е съвременен и функционален. Той се изгради, като се базира на няколко основни принципа – съобразеност с изискванията за достъпност в интернет, динамичност на съдържанието (възможност за ползване от различни потребители и групи потребители), висока степен на ползваемост и полезност. Сайтът е инсталиран в собствено интернет пространство и със собствено домейн име – <http://soudnzsofia.bg>.

Провеждане на 3 обучителни семинара

Докато педагозите от специализираните училища добре познават спецификите при обучението и общуването със зрително увредени ученици, педагозите от ресурсните центрове и най-вече от

общообразователните училища нямат необходимия опит за това. Проведени бяха 3 обучителни семинара за ресурсни учители и специалисти с педагогически функции. В рамките на по два дни педагози от училището показваха и разясняваха при какви условия се обучават децата със зрителни увреждания, как се общува ефективно с тях, кои елементарни правила в общуването е необходимо да се знаят, как да им съдействат в процеса на самоподготовка, как определени помощни технически средства може да са им полезни, как протичат часовете по специалните предмети. Запознати бяха със спецификата на брайловото ограмотяване.

Провеждане на консултации по места

В СОУДНЗ "Луи Брайл" работят специалисти с дългогодишен опит в работата с деца със зрителни или други увреждания. Ресурсните центрове са създадени през 2006 г. Педагозите, назначени в тях, все още нямат необходимия практически опит при работа с такива деца. Консултациите се даваха както дистанционно (по телефона, скайп, имейл), така и в ресурсните центрове. В рамките на проекта бяха проведени консултации на място в ресурсни центрове и детски градини на учители и специалисти с педагогически функции от страната, индивидуални консултации по ориентиране и мобилност, полезни умения, зрително подпомагане, ИТ консултации.

Създаване на учебен филм

Само в специалните училища е възможно да се преподават специалните предмети за деца със зрителни увреждания – ориентиране и мобилност, полезни умения и зрително подпомагане. Това е така, защото все още педагозите от ресурсните центрове нямат практически опит и база. Те нямат и достатъчно източници, от които да се научат. С тази цел беше създаден учебен филм - за да онагледят различните методи и форми за преподаване на специалните предмети като част от обучението на учениците със зрителни увреждания.

Осигуряване на помощно-технически средства за деца със зрителни увреждания

Целеви групи по проекта са ученици със зрителни и множество увреждания от училището и интегрираните ученици със зрителни увреждания. СОУДНЗ "Луи Брайл" е специализирано училище и по възложение му от МОМН функции в Наредба 1 от 23.01.2009 г. играе ролята и на ресурсна служба. Тези допълнителни функции не са финансово обезпечени от Държавния бюджет. В рамките на настоящия проект чрез средствата по ЕФРР бяха осигурени следните учебно-технически средства: брайлови машини, увеличители, плочи и шила, преносими компютри и букскенер за нуждите на зрително затруднените ученици.

Изготвяне на насоки за създаване на единна методика за адаптиране на материали за незрящи

Процесът на адаптиране на учебници и помагала за ползване от незрящи и слабовиждащи е много труден и включва голямо многообразие от методи. В рамките на проекта бяха създадени насоки за изготвяне на унифицирани правила за адаптиране на учебници и учебни материали. Специалисти от СОУ за деца с нарушено зрение "Луи Брайл", познаващи добре процеса на адаптиране и нуждите на незрящите потребители, обобщиха наличната практика в труда "Насоки за създаване на единна методика за адаптиране на материали за незрящи". В това книжно тяло са описани наличните методи и форми на адаптиране. Систематизирани са наличните проблеми и неясноти и са дадени общи насоки за разработване на по-подробни методики. По този начин изданието се превърна в основа и начало за разработването на редица конкретни методики според посочените в него критерии (по форма на достъп, по учебен предмет, по възраст на крайните ползватели и т. н.).

Адаптиране на тест за училищна готовност за деца със зрителни увреждания

Една от сферите, в които работи училището, е ранното въздействие за деца със зрителни и други увреждания. В този етап от развитието на детето един много важен въпрос определя неговото бъдеще, а именно каква е училищната му готовност, доколко може да се обучава в интегрирана среда, какви са интелектуалният потенциал и личните му ресурси. Необходимо е при оценяване на училищната готовност от детето да се извлече информация и обратна връзка. Това може да стане само с помощта на подходящо изготвени помощни материали. Група педагози от училището адаптираха тест, за да

стане той ползваем при оценяването на децата със зрителни увреждания. За целта много от въпросите се свързваха с тактилно възприемане на информацията. Разработиха се два варианта на теста – за незрящи и за слабовиждащи деца. Тестът за незрящи включва надписи и картинки, които могат да се различават тактилно, а за слабовиждащи – картинки с по-голяма яркост и контраст на цветовете и с по-големи размери.

Отпечатани са 100 екземпляра от всеки вариант, а също и ръководство към теста.

Издаване на информационен бюлетин

През целия период на изпълнение на проекта се издаваше информационен бюлетин. В него намираха отражение както дейностите по него, така и статии (авторски и преводни), отнасящи се до интегрираното образование и работата с деца със зрителни или други увреждания. Издадени бяха 12 броя на информационния бюлетин.

Организиране на 2 ученически екскурзии

Зрящите ученици придобиват представа за нещата, за които учат, от картинките в учебниците, от филмите по телевизията, от картички и други. За незрящите това е обективно невъзможно. Освен че са форма за онагледяване и придобиване на непосредствени впечатления от исторически забележителности, атрактивни и интересни места, екскурзиите са и начин за обогатяване на социалния опит на децата. По време на такива групови мероприятия те се научават как да постъпват в нова за тях среда, как да поемат отговорност за децата, с които се водят. Влизат в контакт с други хора, които са външни за техния тесен кръг от съученици и учители в училището. В същото време обществеността (жители на съответните населени места, посетители на атракции и туристически обекти) виждат и разбират за специфичните социални потребности на тази група от обществото. Проведените две екскурзии обогатиха представите на учениците от СОУДНЗ "Луи Брайл" и интегрираните ученици. Дадоха им възможност да се докоснат до богатата история на България.

Извънкласни занимания на ученици със СОП

Всички извънкласни дейности са от особено значение за интеграцията на децата с увреждания, тъй като те се изявяват пред обществеността. По този начин обществото става по-чувствително към проблемите в интегрираното образование и се изгражда приемаща социална среда. В рамките на проекта се проведе извънкласни занимания с вокалната група, която има издаден музикален диск със свои песни. Учениците проведеха занимания по джудо и голбал и направиха демонстрация на усвоените от тях умения. Часовете по театрално изкуство разшириха представите на зрително затруднените ученици за възможностите им, които карат всички, гледали представленията, да погледнат към света по различен начин.

В заключение бихме казали, че една от общите цели на ОП "Развитие на човешките ресурси" е увеличеното инвестиране в човешкия капитал чрез по-добро и по-достъпно образование.

Изпълнението на тази обща цел е обект и на проекта "Подкрепа за равен старт чрез интегрирано обучение", чиято основна задача е по-успешната социална и трудова реализация на хората чрез подобряване на условията за равен достъп до образование, обучение и развитието на система за учене през целия живот.

Проектът "Подкрепа за равен старт чрез интегрирано обучение" изцяло съответства на тези цели и значително подобри знанията и уменията на педагозите, учебната среда в СОУДНЗ и не на последно място повиши интереса и чувствителността на обществеността по отношение на децата с увреждания.

С постигнатите резултати проектът допринесе за реалната социална интеграция на децата в обществото.

Изготвила: Събина ЧОБАНОВА

Хармония на идеи и практики

Способният диригент и добрите музиканти са важна предпоставка, но все още не правят качествен оркестър. Необходимо е между тях да се получи онази хармония на чувствата, която да роди красивата музика.

В последните години в България толкова се говори за мениджъри, мениджмънт и отборно начало, че от многото приказки така и не остава време за работа. За щастие дейността на Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928" е доказателство за обратното – без досаден шум и хленчене, целенасочено, стъпка по стъпка тази културна институция успява да се справи с предизвикателствата на пазарната реалност и продължава да помага на хората със зрителни проблеми в стремежа им да достигнат до светлината на знанието.

В края на 2013 година екипът на читалището успешно приключи дейностите по проекта "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение". Той бе осъществен в партньорство със СОУ за деца с нарушено зрение "Луи Брайл" и бе на обща стойност 341 149, 60 лева. И сякаш за да потвърди добрата стара българска максима, че парите трябва да имат сайбия, Националното читалище на слепите доказва, че с умело управление на финансовия ресурс нещата не просто могат да се случват, но са способни да надминат очакванията и на най-големите оптимисти. Цифрите са достатъчно категорични и не се нуждаят от коментар:

- при първоначално заложили 90 учебника и учебни помагала в достъпен формат за ученици с увредено зрение, учещи интегрирано, са реализирани 180 броя, с други думи 100 процента повече;
- при първоначално заложили 90 брайлови издания на изучавана художествена литература крайната цифра надминава 120 - изпълнение над 25 на сто;
- на над 2000 училища е предложен създадения софтуер за полагане на изпити под формата на тест от ученици с нарушено зрение.

Отделно на бял свят, в електронен, брайлов и на едър шрифт формат, се появиха планираните полезни ръководства по етикет и професионално ориентиране, които ще помогнат на децата да направят по-умели първи стъпки в живота, който ги очаква след абитуриентския бал. Създадена бе и методика за преподаване на математика и информатика на ученици с увредено зрение, която да ги въведе във все по-мощните изисквания на глобалното пространство на високите технологии. Също така не бива да се пренебрегват проведените консултации с родителите на малчуганите, които допринесоха за формирането на подходяща стратегия за адаптацията им в училищната среда и обществото. За целта се изгради специален подраздел на сайта на Националното читалище на слепите – roditeli.nllb.bg, където майките и бащите на децата могат да задават своите въпроси, да споделят проблемите си и да получават адекватни отговори от специалистите. Не на последно място по проекта бяха осъществени срещи, посветени на избора на подходяща работа, на учениците от гимназиалните класове с реализирали се успешно хора с нарушено зрение. В тази насока бяха адаптирани и популярните в днешно време тестове за професионална ориентация. Като част от информационната кампания се проведеха и поредица от пресконференции, а клипове с разяснително съдържание течаха по програма "Хоризонт" и "Христо Ботев" на Българското национално радио.

Внушителна е симфонията от дейности, реализирани по проекта "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение", и едва ли може да бъде преразказана с няколко изречения. Неслучайно това е най-мощният проект, осъществяван някога от Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928". В основата на цялото това съзвучие от идеи и практики стои трудът на множество достойни и отдадени на каузата хора, които, въпреки определени затруднения, успяха да постигнат повече от впечатляващ резултат.

Казват, че успехът има много майки и бащи, а провалът винаги е сираче. Е, след като очевидно в случая и дума не може да става за провал, редно е, без излишна скромност и стеснителност, да се изброят имената на тези, които превърнаха желаното в действителност. На първо място, естествено, са координаторите на проекта Яна Йорданова и Ивета Иванова и счетоводителят Щилияна Петрова,

които въпреки 6-месечното съкращение на времетраенето му, успяха да гарантират равномерността при изпълнението на дейностите по него. Специални благодарности заслужават Петър Стайков, Десислава Бенева, Ванюша Гилова, Елиза Петрова, Любомир Велков, Иван Доброволов, Гюнер Мехмед, фирма "БГ Асист", издателство "Свети Георги", специалистите от Министерството на образованието и науката, ръководството на Съюза на слепите в България, ръководството на СОУДНЗ "Луи Брайл" и още много други. Не е за пренебрегване и приносът на председателят на НЧС "Луи Брайл 1928" Спас Карафезов, който в сложен момент успя с присъщата си находчивост да осигури необходимите оборотни средства.

Освен с изключителната си ефективност проектът "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение" ще се запомни и с прозрачността си. Конкурсното начало с обществена поръчка беше задължителен елемент при разгръщането на всяка една от дейностите. Предвид постигнатото, това е очевидно правилната стратегия за постигане на целите в пределите на любезното ни отечество. Друг е въпросът колцина се осмеляват да вървят по този път, а още по-друга тема е и какви са в крайна сметка постиженията им.

Читалището е най-българската институция. Възникнало в магическите дни на Възраждането, благодарение на будните умове на предците ни, то се превръща в незаменим източник на просвещение, който създава и укрепва българската национална и културна идентичност. Дори днес, когато мрачната бездуховност окупира всяко възможно пространство, читалището е онова мъничко късче светлина, което дава вечна искрица надежда. Точно такова късче светлина е и Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928" за хората със зрителни проблеми в България. Макар и с малък екип, макар и с орязана субсидия, то постоянно успява да обогатява просветната си дейност. Последният засега проект, насочен изцяло към образователните потребности на децата със зрителни затруднения, показва, че когато има желание и добра воля, толкова рекламираните европейски практики могат да се случват и у нас. Има го обаче и притеснението, че колкото и хубаво да е като идея, проектното начало оставя едно усещане за недовършеност.

"Какво ще се случи с всичките прекрасни начинания, когато проектът свърши?" – тези думи на г-н Карафезов поставят серия от въпроси, на които сякаш никой не иска или не желае да отговори.

Стана модерно да се пита "Кой?". Ами да пробваме да попитаме. Кой ще помогне проектът "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение" да еволюира в перманентна политика? Кой ще даде средства, за да може осигуряването на подходящи условия за развитие на учениците с намалено и напълно загубено зрение да продължи и занапред? Кой ще превърне добрата основа в голяма и красива сграда? Кой?

Героят на незабравимия Тодор Колев от филма "Опасен чар" изрича култовата реплика: "Парите са тор, от която израстват красиви неща!". Кой ще осигури тази толкова необходима тор, за да не спират да се случват хубавите неща?

Петър КАЛИНОВ